

TIL HELSE- OG OMSORGSKOMITEEN

Høringssvar fra IOGT i Norge. Høringssvar dokument 8:59S (2025-2026) Representantforslag om alkoholsalg i fjernbetente butikker

IOGT i Norge er en rusforebyggende medlemsorganisasjon. Vi driver ruspolitisk påvirkningsarbeid, forebyggende tiltak og et utstrakt sosialt arbeid for rusavhengige og for barn og unge. Vi jobber for at det skal være lett å ta rusfrie valg, og vil bidra til et trygt og inkluderende samfunn.

IOGT i Norge er sterkt kritisk til forslaget, siden forslaget vil stride mot prinsippet i alkoholloven. Den sosiale kontrollen som skjer ved fysisk tilstedeværelse i butikk vil forsvinne, og det vil være i konflikt med følgende punkt i alkoholloven:

- 1) Alkohol skal ikke selges eller utleveres til personer under 18 år
- 2) Alkohol skal ikke selges eller utleveres til personer som er synlig beruset
- 3) Alkohol skal bare selges innenfor gitte salgstider

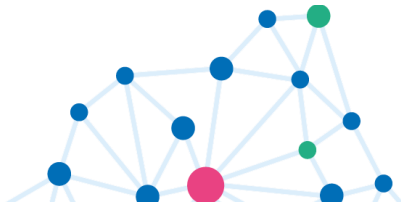
Ved fjernbetjente butikker vil ikke ansatte være til stede. Selv om det mange steder er introdusert teknologi for å unngå at personer under 18 har tilgang til butikken, kameraer, verifisering av alder i kassen og automatisk lås av skap hvor det oppbevares alkohol, mener vi at dette ikke vil være tilstrekkelig til å observere hvor påvirket en person er av alkohol.

I tillegg vil forslaget mye lettere legge til rette for langing enn i dag, siden den ovenfor nevnte sosiale kontrollen på salgspunktet forsvinner.

Liberalisering av alkoholloven

Dette forslaget er en liberalisering av alkoholloven – og i motsatt retning av hva som må til for å skulle nå målene satt i Folkehelsemeldinga er målet forsterket til 20 prosent reduksjon innen 2030, sammenlignet med tall fra 2010.

Videre gir forslaget en stor uro knyttet til konsekvensene for bruk blant unge. De siste årene har man også sett en økende langingstrend hvor foreldre kjøper alkohol til mindreårige barn, ifølge en

undersøkelse fra Vinmonopolet fra 2024. 29 prosent mellom 15 og 25 år oppga å ha fått alkohol hjemmefra før de fylte 18 år. Dette er en dobling på seks år.

I fjernbetjente butikker vil det så å si være umulig å håndheve kontroll med langing. Det er alvorlig nå som tallene på alkoholbruk blant ungdommer er på vei oppover og foreldre i økende grad mener at de bidrar til å kontrollere ungdommenes alkoholbruk ved å sende med dem alkohol. Forskning viser derimot at ungdommer drikker mer alkohol dersom foreldre kjøper alkohol til dem.

Bærekraftsmålene

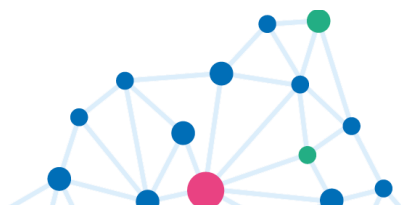
I representantforslaget refereres det til at fjernbetjente butikker møter flere av FNs bærekraftsmål. Det går ikke frem av forslaget hvilke bærekraftsmål dette gjelder.

En restriktiv alkoholpolitikk som begrenser konsum og skadene knyttet til alkohol er også avgjørende for bærekraftsmålene, da under mål 3 «God helse og livskvalitet», med delmålene 3.4 og 3.5:

- 1) Delmål 3.4: Innen 2030 redusere prematur dødelighet forårsaket av ikke-smittsomme sykdommer med en tredel gjennom forebygging og behandling, og fremme mental helse og livskvalitet
- 2) Delmål 3.5: Styrke forebygging og behandling av rusmiddelmisbruk, blant annet misbruk av narkotiske stoffer og skadelig bruk av alkohol

Vi ber derfor Helse- og omsorgskomiteen sikre at det er betjening til stede i tidsrommet de ønsker å selge alkohol for å sikre salgskontroll.

Hanne Cecilie Widnes
Generalsekretær IOGT i Norge
iogt@iogt.no
Tlf: 48 23 16 60

IOGT.NO